

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVIII. Idem Episcopo & Cantori (a) Tornacensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

N. Decanus, & Canonici mandatum nostrum neglexerint adimplere, tu eos ad receptionem ejus (prout dictum est) faciendam, sublato appellationis obstaculo, per distractionem ecclesiasticam, monitione tamen præmissâ, compellere non oportet, quoslibet qui mandato Apostolico se duxerint opponendos, eadem sententia compescens. Noveris autem, quod quia nolumus ut idem Episcopus occasione alicujus promissionis, seu cujuslibet auctoritate rescripti à Sede Apostolica impetrati, ad eludendum mandatum nostrum se valeat excusare, ipsi districtè præcipimus, ut donec idem Magister in eadem Ecclesia fuerit præbendæ beneficium ascensus, nulli alii præbendam modo quolibet assignare præsumat. Quod si fortè præsumperit, id irritum decernimus penitus, & inane. Dolet enim, ut quia præbendam ei, quam de jure non potuit, assignavit, eam, quam de jure potest, assignet, ne præbendam illi fraudulenter visus sit assignasse. Datum Romæ apud S. Petrum X. Kal. Maji, Pontificatus nostri anno I.

NOTÆ.

I. (a) *Senonensi.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc ut. cap. 3. & in epistolis editis à Sirleto, fol. 49. ex quo codice restituo integram hujus textus: casus autem ita contigit, Guillelmus, & Hugo, unus Ecclesiæ Laudunensis, alter Sicliniensis, coram Cælestino III. animo permutandi præbendas, eas resignarunt in manibus ipsius. Cælestinus eorum petitioni annuens, iussit Decano Rhemensi, ut præbendam Guillelmi Hugoni conferret, & vicissim Hugonis Guillelmo; sed antequam Decanus id adimpleret, Episcopus Laudunensis præbendam Guillelmi contulit Petro talis resignationis ignaro,

qui cum cæteris Canonice confedit in Choro, & Capitulo: sed cum Cælestinus hanc collationem irritasset, conquestus Petrus coram eo de illusione Episcopi, quia ignarus resignationis deceptus fuerat, iussit Alexander III. Episcopo Laudunensi, ut præbendam proximè vacaturam, quam de jure possit, Petro conferret.

(b) *Auctoritate Apostolica.*] Unde talis commutatio admitti poterat, cum præcessisset Pontificis auctoritas; licet aliter textum hunc accipiat Covar. lib. 1. var. cap. 5. num. 5.

(c) *Sua se frustra.*] Quam rationem ad feudam, & Indorum Commendas prorogans, illustrat Solorzanus tom. 2. de jure Indiar. lib. 3. cap. 9. num. 32.

CAPVT XVIII.

Idem Episcopo & Cantori (a) Tornacensi.

Cum jam dudum. (b) *Et infra:* Verùm quoniam ab R. Siclunensi Canonico, I. de etiam præbendarum, ambitionis, & avaritiæ vitium, cui nondum finem imponens, contra diffinitionis nostræ tenorem, & (d) Lateranensis Concilii statuta, ad obtinendam Præposituram Siclunen. se ingerit, & ingressit; & quod die (e) intrusionis suæ ante (f) confirmationem præsumperit ministrare, sicut & post confirmationem cassatam. Mandamus, quatenus si inveneritis prædictum I. habere plures alias dignitates, atque præbendas, aut aliquid aliud præmissorum, quod ad cassationem ejus sufficiat, inveneritis esse verum: ei super jam dicta Præpositura silentium imponatis, ab impetitione Siclunen. Ecclesiæ absolventes, cum multa per patientiam (g) tolerentur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitiâ non debeant tolerari.

NOTÆ.

I. *Tornacensi.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. c. 4. De Tornacensi Ecclesia nonnulla notavi in cap. eam 10 7. de rescript. (b) *Et infra.*] Epistola hæc non reperitur inter editas à Guillelmo Sirleto, & Bosqueto, quia spectat ad librum 3. epistolarum Innocent. III. quam adhuc præ manibus non habuimus. Casus autem præsentis litis ita contigit, Mathildis filia Alfonsi I. Regis Portugalie præmortuo marito Philippo I. Flandriæ Comite in Syria, retinuit Sicliniense territorium jure dotalitii, cum jurepatronatus, quod Comes Flandriæ habebat in Ecclesia Sicliniensis: unde defuncto Præposito illius Ecclesiæ, elegit in ejus locum quendam clericum procuratorem suum: quem non solum

Sicliniensis Canonici non admiserunt, verùm & elegerunt Joannem, quem in possessionem Præposituræ induxerunt, Mathildis appellavit ad Innocentium, à quo cum causa fuisset commissa certis iudicibus, coram eis varia objecta fuerunt prædicto Joanni, videlicet plures præbendas habere malo more, & corruptis quinque electoribus admissum fuisse: quibus cognitis Innocentius eum deiciendum esse à Præpositura decrevit, quod ut latius percipiamus, audiamus ipsum Innocentium relatum à Sirleto fol. 53. qui Atrebatensi, Tornacensi, & Morinensi Episcopis in hæc verba rescribit: [Cum illius vicem (licet immeriti) geramus in terris, cujus virga regni esse dignoscitur æquitatis, delatas ad Apostolatus nostri notitiam quaestiones sic nos convenit examinatis diligentiùs

gentis causarum meritis iusto iudicio diffinire, quod in nostri non appareamus executione officii negligentes, & cuique, prout tenemur, suam videamur iustitiam conservare. Sanè licet tempore felic. record. C. Pap. prædecessoris nostri quæstio inter dilectam in Christo filiam N. nobilem mulierem, uxorem quondam Philippi Comitis Flandr. & Capitulum Siciliensis Ecclesiæ, super electione Præpositi fuerit diutius quæstio agitata, & super causâ ipsâ rescripta sæpe Apost. emanassent, novissimè tamen utriusque partis nuncii ad Sedem Apostolicam accedentes, post eisdem prædecessoris nostri obitum suas proposuere in nostro auditorio quæstiones. Et primò quidem dilectus filius Magister Agidius, præfata Comitissæ procurator & nuncius, pro ea taliter allegavit: Quod cum obeunte G. quond. Siclin. Præposito, Siciliensis Præpositura vacaret, ipsa, ad quam terra illa iure dotalitii ex dono prædicti Com. fuerat devoluta, sicut idem Comes à longis retroactis temporibus, cum Siciliensis Præpositura vacavit, in eadem Ecclesia Præpositum dignoscitur elegerit, uti suo iure cupiens, virtum idoneum, literatum, & honestum, qui non habebat alium personatum, magistrum E. in Præpositum Siciliensem elegit, & ad Siciliensem Ecclesiam destinavit, rogans, & postulans à Canonicis Ecclesiæ memoratæ, ut ei jus suum conservantes illatum, illum, quem ad eos destinaverat, recipere in Præpositum non differrent: quem cum in Ecclesia Canonici residentes admittere penitus recusassent, ipsa Comitissa jus suum, & electionem, quam fecerat, sub Apostolica protectione constituit, & ad Romanam Ecclesiam appellavit. Postea verò cum de communi assensu Capituli Ecclesiæ memoratæ fuerit interposita appellatio prohibita, ne quis ab eis nominaretur in Præpositum, nisi communi deliberato consilio, sicut in literis quondam Canonicorum ejusdem Ecclesiæ manifestè conspicitur contineri; quinque tantum Canonicorum dilectum filium Joannem de Bitunia, qui septem alias habere dicitur Prælaturas, aliorum assensu minimè requisito, qui erant abentes; & iis qui residentes in eadem Ecclesia erant apud Siciliam, non vocatis, nullumque assensum ipsi electioni præbentibus, in Præpositum elegerit, & installare, contra cujus installationem ex parte Comitissæ iteratò fuit ad Sedem Apostolicam appellatum. Verùm cum causa eadem tibi, frater N. Atrebat. Episcopo, & tuis conjugibus fuisset ab Apostolica Sede commissa, & ab examine vestro neutra partium appellasset, prædictus Joannes de Bitunia ignorante parte alia nuntium suum lateenter ad Sedem Apostolicam destinavit, & se simplicem clericum, Joannem scilicet de Bitunia, dolosè faciens appellari, & falsò significans violentiam per Comitissam Siciliensem. Canonicis irrogatam, & de interpositis appellationibus ab eadem Comitissa mentione non habitâ, se assensum electionem canonicè in Præpositum, à præfatorum prædecessore nostro ad venerabilem fratrem nostrum N. Episcopum, & dilectos filios N. Decanum, & N. Præpositum Suevionem, litteras impetravit; quibus datum est in mandatis, ut eandem Comitissam denunciarent excommunicationis vinculo detineri, & tandiu ab omnibus evitandam, donec Ecclesiæ Siciliensi.

& passis injuriam, de ablati omnibus, & irrogatis injuriis satisfaceret competenter, & de speciali esset mandato Sedis Apost. absoluta. Quæ etiam sollicitè provideret, ut si electionem Præpositi ad dictos Canonicos ex legitimis eorum assertionibus cognoscerent pertinere, sæpè nominatæ Nobili, & cuilibet laicæ personæ perpetuum silentium imponerent, & facerent Præpositum ipsum collatæ sibi canonicè dignitatis, appellatione remotâ, pacificâ possessione gaudere. Judices autem ipsi nullâ causæ cognitione præhabita, vel etiam citatione præmissâ, tenorem mandati Apostolici præfata Comitissæ cum suis literis direxerunt, eidem districtè mandantes, quatenus Præposito Ecclesiæ, & Canonicis Siciliensi. de illius injuriis cum plenaria damnorum restitutione satisfacerent competenter: sciutura, quod donec quod mandaverat, adimpleret, & de speciali esset mandato Apostolico absoluta, ipsam, & officiales suos, & alios bonorum Sicili. Ecclesiæ invasores pro excommunicatis haberent: & vobis, fratres N. Tornacen. & N. Morinen. Episcopi, ut hoc denunciatis omnibus, auctoritate dederunt Apostolica in mandatis. Post hæc verò cum præfata Comitissa ab eisdem citata iudicibus, procuratorem suum ad præfixum sibi locum, & terminum destinasset, licet se excommunicatione crederet non teneri, sufficientem tamen obrulit cautionem, quod Ecclesiæ pateret iudicio, vel mandato, ut abolitionis beneficium mereretur. Quod cum ab ipsis iudicibus non posset aliquatenus obtinere, & usque ad productiones tertium fuisset in causa ipsâ processum, & iudices testes ex parte Comitissæ productos admittere noluisent, mandato prædecessoris nostri minùs rationabiliter in hærentes; in quo continebatur expressum, ut si electionem Præpositi ad jam dictos Canonicos ex legitimis eorum assertionibus cognoscerent pertinere, prænominatæ Nobili, & cuilibet laicæ personæ perpetuum silentium imponerent, & facerent Præpositum ipsum collatæ sibi canonicè dignitatis, appellatione remotâ, pacificâ possessione gaudere: procurator ejusdem Comitissæ ab eorum manifestis gravaminibus Sedem Apostolicam appellavit. Ipsi verò iudices nihilominus contra Comitissam sententiam protulere, à quorum sententia, sicut & prius, ad Romanam fuit Ecclesia appellatum. Tandem verò dilectis filiis N. Sancti Quintini, & N. Rojen. Decano, & N. Cantori Peronen. fuit causa eadem à Sede Apostolica delegata. Quorum iudicium, quia sicut & primi iudices prædictam Com. iudicare volentem absolvere, & testes suos admittere recusarunt, quia unus ipsorum iudicum Advocati adversæ partis patruus, vel avunculus dicebatur; & alter cum causa ipsa sub eorum examine tractaretur, à prædicto Joanne de Bitunia Ducen. præbendæ donationem recepit: procurator sæpèfata Comitissæ penitus recusavit, & ab eis tanquam à suspectis, ante & post sententiam Sedem Apostolicam appellavit. Et quoniam priores & posteriores iudices in causa ipsa tam inordinatè processerunt, postulabat eandem Comitissâ, ut quicquid factum esset per eosdem iudices, & in ejus forte præjudicium post appellationem legitimè interpositam attentatum, irritum fieret, & inane: præsertim cum commissio illa ad Suevionem.

judices veritate nosceretur tacita impetrata. Econtra vero dilectus filius Magister Robertus, adversa partis procurator & nuncius, respondebat, quod cum defuncto G. Siclinien. Præposito, Fratres ejusdem Ecclesie de successoris electione tractarent, & primo die non potuissent in personam idoneam convenire; tandem prædictum Joannem de Bitunia in Siclinien. Præpositum unanimiter elegerunt, & installarunt, ne quid in præjudicium electionis eorum fieret. Sedem Apostolicam appellantes. Clericus etiam Comitissa, qui præsens aderat, nihilominus Romanam Ecclesiam appellavit. Ipse autem Joannes de Bitunia electus taliter in Præpositum, omnium hominum ad Præposituram pertinentium in pace recepit homagia, & eodem die fructus Præposituræ quietè habuit, & sine contradictione percepit. Præfata vero Comitissa Flandriæ, cum sapius suas literas ad Siclinien. Capitulum direxisset, ut Magistrum C. clericum suum eligeret in Præpositum, & non posset ab eis quod postulaverat obtinere, per se, & ministros suos ad res Canonicorum, & illius, quem elegerant, & ad personas eorum manus extendit, personas malè tractavit, & bona diripuit violenter. Cum autem ad venerabilem fratrem nostrum N. Rhemen. Archiepiscopum, sanctæ Sabinæ Card. tantum excessus questio devenisset, & eam, & fautores ejus excommunicationis sententiâ innodasset; quia tandem in manu ejusdem Archiepiscopi de illatis injuriis, & ablatis rebus promissis satisfacere competenter, ab excommunicatione extitit absoluta. Verùm quia postmodum non servaverat quod promissit, ab eodem Archiepiscopo fuit eadem sententiâ innodata, de excommunicatione ipsius circumpositis Episcopis litteris destinatis. Cùmque super his omnibus ad prædictum prædecessorem nostrum questio delata fuisset, ipse prædictis Sueffionen. iudicibus causam ipsam (ut prædictum est) terminandam commisit, qui secundum quod in mandatis receperant præcedentes, utriusque partis receptis testibus, cognoscentes jus electionis ad Siclinien. Capitulum pertinere, dictam electionem auctoritate Apostolicâ confirmavere, & præfata Comitissam denunciare excommunicationis sententiâ subjacere. Cùm verò præfata Comitissa nuncium ad Sedem Apostolicam direxisset, & de utriusque partis assensu prædictis N. sancti Quintini, & N. Roien. Decan. & G. Cantori Peronen. causâ eadem fuisset cognoscenda commissa, ipsi auditis diligenter quæ hinc inde fuere proposita, de prudentium virorum consilio prædictorum iudicum sententiam approbavere, eam auctoritate Apostolicâ confirmantes: pro quo idem Magister Robertus cum instantia supplicabat, ut quod erat per priores iudices sententiam, & approbatum nihilominus à secundis, nostrâ quoque confirmaretur auctoritate, & res Canonicorum, & dicti electi, quas prædicta Comitissa per se, & fautores suos occupaverat, faceremus cum integritate restitui, & de injuriis satisfieri competenter. Nos igitur, quibus ex susceptâ incumbit administrationis officio diligere justitiam, & odire iniquitatem, cum fratribus nostris utriusque partis allegationes, & rescripta diligentius intuentes, cognovimus evidenter commissionem ad Sueffionen. iudices per precum

mendacia impetratam, cum ipsius Joannis suppreffum fuerit nomen cujuslibet dignitatis, & interpositæ appellacionis à Comitissa, vel ab alio nulla in eis mentio haberetur, & mendax preceptor carere debeat impetratis. Præterea non est aliqua ratio credendum, quod idem prædecessor noster sine causa cognitione præfata Comitissam voluerit excommunicatione notari, vel ei super jure suo perpetuum imponi silentium, cum merita causarum partium assertionem pandantur. Idem ipsi iudices Sueffionen. videntur in rescriptis, quæ perpeximus; discordare, cum in litteris, quas posterioribus iudicibus direxere, se asserant utriusque partis receptis testibus ad sententiam processisse, & in rescripto prolata sententiâ, se non utrimque, sed ex parte Canonicorum recepisse testimonia fateantur. Ex præmissis itaque, & aliis rationibus, tam priorum, quam posteriorum iudicum inordinatas sententias cognoscentes, quicquid super causâ ipsâ occasione prædictarum commissionum ordinatum dignoscitur, vel statutum, de fratum nostrorum consilio decernimus non tenere: ad illum statum idem negotium reducentes, quem ante commissionem primam dignoscitur habuisse. Ut autem utrique parti sua debeat justitia respondere, causam ipsam duximus secundum formam canonicam committendam. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Hujus epistolæ major pars reperitur in cap. 1. de sententiâ & re iudicata, in 3. collect.

(b) Siclinus.] Legendum esse Sicliniensis, jam notavit Boetius Epon, tom. 1. q. 99. heretic. tit. de regalibus, num. 58. Siclinium enim est in diœcesi Turnacensi, in ipso Comitatu Flandriæ.

(c) Bitunia.] Legendum est Bitunia, ut habetur in relatis epistolis Innocentii, seu Betunia, ut voluerunt Boetius Epon, ubi proxime, Cujacius in præsentis.

(d) Lateran.] Sub Alexandro III, cap. 13. & 14.

(e) Intrusio.] Intrusio dicitur omnis injusta occupatio, & absque legitima causâ facta, cap. quia 5. de concess. præbend. Unde ille dicitur intrusus in beneficio, qui à non habente potestatem conferendi, seu absque canonica institutione illud obtinuit, cap. cum venissent, de in integrum restit. cap. ex frequentibus, de instu. cap. cum quis, hoc tit. in 6. cap. ad aures, de excess. Prælat. quod quidem variis modis accidere potest, quos singillatim prosequitur Frances in tract. de intrusione, q. 2. cum sequent.

(f) Ante confirmationem.] Unde ut intrusus, amisit jus, si quod habet ad ipsam præbendam, cap. 17. de elect. cap. avaritia 5. cod. tit. in 6. late probant Lotharius de re benef. lib. 1. p. 1. q. 13. num. 1. Barbosa de potest. Episc. 3. p. allegat. 57. num. 214. & lib. 1. juris Eccles. cap. 19. num. 249.

(g) Tolentur.] Ex hoc textu rectè docet Boetius Epon, ubi supra, Principis tolerantiam non inducere dispensationem; quod etiam suadetur ex cap. 3. de cognat. spirit. & docent Gamma, Thomas Sanchez, & alii congesti à Barbosa in præsentis, num. ubi. qui exponunt textum in cap. quia circa, de consanguin. & affin. Sed licet non mera, & propria dispensatio inducatur ex tali patientia, tamen quasi dispensatio inducitur, cap. 1.

cap. 1. qui matrimonium accusare, in 3. collect. ubi docetur: latè explicant Basilius de matrim. lib. 8. cap. 15. à num. 6. Salgado de retent. bullar. 1. p. cap. 2. sect. 5. per tot.

CAPVT XIX.

Idem (a) Archiepiscopo & Archid. Senon.

Dilectus filius T. Lingon. Canonicus in nostra proposuit præsentia constitutus, quod eum de mandato bonæ memoriæ Greg. Pap. prædecessoris nostri, & quondam Lingon. Episcopus quandam præbendam assignasset eidem in Ecclesia Lingon. & eadem sibi per prædictum prædecessorem nostrum fuerit confirmata; quia Capitulum Lingon. ipsum ad eandem præbendam recipere contemnebat, dil. fil. Clarevall. & Longuivadi Abbates auctoritate præd. nostri, cum nollet aliquatenus à contradictione cessare, ipsum supposuerunt ecclesiastico interdicto. Postmodum autem ad præsentiam nostram accedens, ad dil. fil. Medulenen, & Guincian, Abbates obtinuit scripta nostra: sed cum per eos justitiam suam non posset obtinere, nos ven. Rhemen. Archiepiscopo S. R. E. Cardinali, tunc Episcopo (b) Prænestino, Apost. Sedis Legato, sicut asserit, dedimus in mandatis, ut prædictam interdicti sententiam, sicut fuerat rationabiliter promulgata, faceret appellatione postpositâ firmiter observari: unde, cum idem Archiepiscopus negotium prorogaret, & idem post labores multiplices ferè de promovendo ipso negotio desperasset, deficiens in expensis, ad instantiam Archiepiscopi memorati, & auctoritate ipsius talis inter eundem T. ex una parte, & ven. fr. nostr. R. Episcopum, & dil. fil. Canonicos Lingon. ex altera, compositio intercessit, quod ipso ab eodem Capitulo per manus prædicti Archiepiscopi recepto in Canonicum, & in fratrem, & concessio sibi (c) stallo in Choro, & participatione qualibet divinorum, idem fructus præbendæ alicujus ejusdem Ecclesiæ percipere non deberet, nisi loco proximo vacaturâ. Licet autem præfarum Archiepiscopum sincerâ diligamus in Domino eharitate, ipsiusque velimus honore deferre, quia tamen in his quæ contra canonicas sanctiones attentari noscuntur, ei deferre nec volumus, nec debemus, quod ab eo illicitè factum est in hac parte, duximus irritandum; quod licitè factum est, approbantes. Cum ergo dictum T. in Canonicum recipi, & fratrem canonicis non obvier institutis, & vacaturam expectare præbendam, Lateranensi Concilio non sit dubium (d) obviare: nos illicito reprobaro, quod est licitum approbantes, quia videtur indignum, ut is, qui receptus est in Canonicum, præbendæ beneficio defraudetur: dis. v. per A. f. m. quat. dictos Episcopum, & Canonicos Lingon. si verum est, quod asseritur, ut eidem præbendam, cum se facultas (e) obtulerit, non differant (f) assignare, vos eos non præmissâ per cens. Eccl. sub. cujusc. contrad. & ap. ob. compellentes, faciatis eidem portiones (g) quotidianas, quæ fuerint in Ecclesia memorata, sine diminutione qualibet assignare, contradictores per cens. eandem appel. postpositâ compefcendo.

NOTÆ.

(a) *Enonens.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 5. ex qua integram ita restituo: casus autem ita contigit. Cum Episcopus Lingonensis ex præcepto Pontificis canoniam in sua Ecclesia Tancredo assignasset, Capitulum renuit illum admittere; quare Innocentius Ecclesiam ipsam interdicto supposuit, unde Canonici transactionem fecerunt cum ipso Tancredo, ut ipsum in Canonicum, & in fratrem statim reciperent, assignatis illi stallo in Choro, & loco in Capitulo; sed fructus præbendæ non perciperet usquedum alia vacaret. Consultus Innocentius, hanc posteriorem partem transactionis improbavit, & decrevit, ut Tancredus statim virtute talis receptionis perciperet distributiones quotidianas,

& cum primùm facultas se obtulisset, illi integræ præbendæ assignaretur. Cujus decisionis mentio etiam fit in cap. dilecto, infra hoc tit. & eam exposui in cap. relato, hoc tit.

(b) *Prænestino, Apost. S. L.*] Wido de Pare, qui Gallus monachus, ac xv. Abbas Cisterc. totiusque Cisterciensis Ordinis caput, ab Innocentio III. Episcopus Cardinalis Prænestinus est creatus anno 1198. vir lanè singularis sanctitatis, pietatisque insignis; in multis autem, splendidisque legationibus, quibus perfunctus est, ea celebrior fuit, cum sub eodem Innocentio anno 1199. in Gallis, Germanique Othonis Imperatoris electionem nomine Pontificis ratam habuit contra Philippum Suevum; quem à communione fidelium Ecclesiasticâ censurâ removit, quod Reipublicæ Christianæ tranquillitatem itrequieto ambitionis aestu inturbaret.

In